

Gepoederde handschoenen vergroten kans op klachten

Afpoeieren

De Amerikaanse Food and Drug Administration (FDA) wil gepoederde handschoenen binnen de medische zorg in de VS verbieden. Het Landelijk Centrum voor Hygiëne en Veiligheid (LCHV) deed in Nederland de gepoederde latexhandschoen 'uit voorzorg' al in de ban. Maar in de keuken gebruiken we hem gewoon.

tekst Walter Baardemans

Anneke Derksen werkte jarenlang als anesthesiemedewerkster in een ziekenhuis. "Als kinderen angstig binnenkwamen voor een operatie, blies ik een zo'n gepoederde latexhandschoen op en tekende er een ge-

zichtje op. Dat vonden de kinderen leuk. Ik deed dat, mijn collega's ook. Al die jaren onwetend van het gevaar." In 1998 begonnen bij haar de klachten. "Als ik op de operatiekamer kwam, kon ik plotseling heel ziek worden", vertelt

ze. "Zo erg dat ik op bed moest gaan liggen." Vijf jaar later brak bij Derksen de latexallergie in volle hevigheid los. "Ik werd op een dag wakker met blaren op mijn gezicht en kreeg het benauwd. Vanaf dat moment ben ik een tijd dood-

ziek geweest”, aldus Derksen, die sindsdien met Latexallergie Nederland als missie heeft om Nederland vrij te maken van de latex(poeder)handschoen.

Kankerverwekkend

Inmiddels hebben de risico's van latex(poeder)handschoenen de aandacht binnen de medische zorg. In de Arboconvenanten in de gezondheidszorg en de academische ziekenhuizen zijn afspraken gemaakt over de vervanging van gepoederde latexhandschoenen door poedervrije, eiwitarme varianten of handschoenen van vinyl of nitril. Tot verbazing van Derksen kent Nederland echter nog geen volledig verbod op het gebruik van gepoederde latexhandschoenen. Volgens het artikel 'Latexhandschoenen schaden de gezondheid' (Medisch Contact, maart 2014) zouden latexhandschoenen – naast het risico op de ontwikkeling van allergieën – ook kankerverwekkende stoffen (N-nitrosaminen en nitroseerbare verbindingen) bevatten die door het dragen van de handschoenen vrij kunnen komen. Lena Koers, als auteur bij het artikel betrokken, zegt in tandartsenblad Dentz dat het onderwerp voor zover haar bekend op overheidsniveau geen vervolg heeft gekregen en er ook geen vervolgonderzoek heeft plaatsgevonden.

Allergene reacties

Het gebruik van latexhandschoenen kan leiden tot type I-allergie en een type IV-reactie. Type I-allergie is een allergie voor natuurrubber met als grondstof natuurlijk rubberlatex, het melksap uit de bast van de tropische rubberboom *Hevea brasiliensis*. Contact met de latex-eiwitten, via de huid of luchtwegen, kan bij type I-allergie leiden tot jeuk en huidirritaties, irritaties aan slijmvliezen (met als gevolg zwellingen in neus, lippen, ogen en keel), astma, buikpijn en diarree. Ook kan een levensbedreigende (anafylactische) shock optreden. Een type IV-reactie (contact dermatitis) is een allergie veroorzaakt door restan-

ten van chemicaliën die gebruikt worden tijdens het productieproces van handschoenen, zowel bij de productie van latex als nitril handschoenen. Een type IV-allergie wordt met name veroorzaakt door versnellers als Thiuramen en Merapto-benzothiazolen. De drager van de handschoenen kan daardoor last krijgen van jeuk of irritatie. Allergietype IV is het meest voorkomende type latexallergie, dat zich langzaam kan opbouwen zonder dat de drager het merkt.

Amerikaans verbod

Gepoederde handschoenen vergroten de risico's op klachten. Dat poederen, onder andere met maïszetmeel, gebeurt soms om het aan- en uittrekken te vergemakkelijken. Maar het fijne poeder op de handschoen is de belangrijkste overbrenger van allergene latexdeeltjes. Die deeltjes van de handschoen hechten zich aan het poeder dat vrijkomt tijdens het gebruik van de handschoen. Hierdoor blijven de latexdeeltjes vaak achter op de huid en kunnen ze bijdragen aan het ontwikkelen van een latexallergie. Ook ontstaan er door het poeder eerder huidbeschadigingen en verwondingen. Het is niet alleen risicovol voor de drager, stelt Anneke Derksen. “Het poeder uit de handschoenen dat rondzweeft, komt door de ademhaling via je longen ook je lichaam binnen, samen met de latex. Dus ook als jij zelf deze handschoenen niet gebruikt en je omgeving wel, loop je risico op latexallergie of op een allergische reactie als je de allergie al hebt.”

De Amerikaanse Food and Drug Administration (FDA) deed in maart van dit jaar het voorstel om nagenoeg alle gepoederde handschoenen binnen de medische zorg in de VS te verbieden. Het verbod betreft gepoederde operatiehandschoenen, gepoederde onderzoekshandschoenen en absorptiepoeder voor operatiehandschoenen. Het gaat om zowel gepoederde latexhandschoenen als om gepoederde synthetische handschoenen. Ook de gepoederde synthetische (nitril)

Een latexallergie betekent oppassen en is een levenslange beheptheid.

handschoen zou in sommige gevallen leiden tot ernstige wondcomplicaties.

Richtlijn

In Duitsland werd het gebruik van de gepoederde latexhandschoenen al in 1997 verboden. Het aantal gevallen van latexallergie was vijf jaar later met 83,6 procent gedaald. Het Landelijk Centrum voor Hygiëne en Veiligheid (LCHV), onderdeel van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), deed per 31 december 2014 de gepoederde latexhandschoen en vinyl handschoen (bevat concentraties Bisfanol-A) in de ban via de nieuwe Hygiënerichtlijn voor tatoeëerders. Het LCHV stelt sinds 2003 hygiënerichtlijnen op voor een groot aantal sectoren in de publieke gezondheidszorg. De aangepaste richtlijn voor tatoeëerders stelt nu: 'gebruik alleen handschoenen die gemaakt zijn van poedervrije latex of nitril'. Thijs Veenstra, hoofd LCHV: “Een tatoeëerder moet aan de richtlijn voldoen. In die zin is die dus een verbod op gepoederde latex.” Invoering van de herziene richtlijn »

Daling

Het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten (NCvB) ziet de laatste jaren het aantal meldingen van latexallergie gestaag dalen. In 2006 bedroeg dit een kwart van het aantal in 2000 (32). In 2014 kwamen er bij de Nationale Registratie Beroepsziekten 236 meldingen van beroepshuidaandoeningen binnen. Waaronder melding van één latexallergie bij een verpleegkundige en elf meldingen over rubberversnellers in handschoenen.

vindt gefaseerd plaats in overige LCHV-richtlijnen voor de publieke gezondheidszorg.

Verminderd risico

In een onderliggende checklist voor gebruikers van (medische) onderzoekshandschoenen raadt het LCHV dragers van latexhandschoenen aan om “uit voorzorg ALTIJD poedervrije latexhandschoenen te kiezen”. En dan bij voorkeur een fabricaat dat in de productie een speciale nabehandeling heeft ondergaan om latexeiwitten en chemische residuen te reduceren. Door ‘leachen’ (wassen van handschoenen op hoge temperatuur) en extra zuiveren (gezuiverd latex), is er bij latexhandschoenen verminderd risico. Volgens Thijs Veenstra van het LCHV zijn latexhandschoenen in de nieuwe richtlijn voor tatoeëerders ook weer toegestaan: “Latexhandschoenen bevatten sinds 2007 nog maar zo weinig latexeiwitten dat het risico op een reactie laag is.”

Opletten

Ook voor niet-medische toepassingen zijn gepoederde latexhandschoenen nog volop te koop. Bijvoorbeeld voor gebruik in de horeca. “De nieuwe Hygiëncode voor de horeca 2016 zegt niets over het gebruik van gepoederde latexhandschoenen”, zegt Johan Jongmsa, in opdracht van Koninklijke Horeca Nederland betrokken bij het opstellen van de nieuwe Hygiëncode. Jongmsa: “Handschoenen

Soorten en eisen

Handschoenen zijn er in verschillende soorten, maten en materialen: latex, vinyl of nitril, gepoederd en ongepoederd. De keuze van het materiaal is afhankelijk van verschillende factoren: comfort, pasvorm, beoogd gebruik, de doorlaatbaarheid van stoffen en de eventuele gevoeligheid voor het materiaal. Er is verschil tussen medische handschoenen en beschermende handschoenen. Medische handschoenen of onderzoekshandschoenen (steriel en niet-steriel) beschermen zowel drager als patiënt en moeten voldoen aan de Europese richtlijn voor medische hulpmiddelen (MDD/93/42/EEG) en EU-richtlijn persoonlijke beschermingsmiddelen (PPE/89/686/EEG). De beschermende handschoenen beschermen alleen de drager.

De Europese richtlijn medische hulpmiddelen MDD/93/42/EEG beschrijft kwalitatieve en fysieke eigenschappen van de handschoenen en de manier waarop die moeten worden getest op hun eigenschappen (NEN 455-1,2,3,4). Binnen de gezondheidszorg is alleen inzet van de handschoenen toegestaan die minimaal voldoen aan deze richtlijn. De richtlijn benoemt daarmee de zogenoemde *intended use* (inzet voor werkzaamheden in de gezondheidszorg).

Handschoenen zijn binnen de gezondheidszorg ook een persoonlijk beschermingsmiddel en moeten daarom ook voldoen aan de tweede richtlijn voor PBM (PPE/89/686/EEG). Binnen deze tweede richtlijn staan de kwalitatieve eisen voor handschoenen, die ook moeten beschermen tegen bacteriën, virussen en chemicaliën.

Is de richtlijn medische hulpmiddelen van toepassing, kijk dan of er een CE-markering op de verpakking staat en of de norm EN 455 wordt genoemd. Dit geldt in ieder geval voor handschoenen met een beoogd gebruik in de gezondheidszorg.

(Bron: checklist onderhandschoenen, december 2013, www.lchv.nl)

voor in de horeca moeten getest zijn en geschikt zijn verklaard voor het verwerken van levensmiddelen. Poeder maakt handschoenen minder zweterig. Je moet

gewoon wel opletten dat je geen poeder stuift boven gerechten.”

Onbegrijpelijk

Anneke Derksen van Latexallergie Nederland blijft het gebruik van latexhandschoenen onbegrijpelijk vinden. “Als ik op de een of andere manier met latex in contact kom, krijg ik meteen weer problemen. Dus ik wil er niet mee in contact komen als ik een tatoeage laat zetten en ik wil het niet in mijn eten. En ik ben zeker niet de enige. Ik merk aan het bezoek op mijn site dat er veel meer mensen zijn die problemen hebben met latex en die met vragen zitten over latexallergie. Het gebruik van latexhandschoenen is bovendien onnodig. Nitril- en vinylhandschoenen zijn goede alternatieven.”

Een algeheel verbod op latexhandschoenen zal er niet zomaar komen, realiseert Derksen zich. “Maar zet een waarschuwing op de verpakking. Laat mensen de keus. Verbied in elk geval de gepoederde handschoenen. En wie weet wat dan een mogelijke vervolgstap is.”

Het gebruik van latexhandschoenen is niet meer van deze tijd.